

EVALUATIE REGELING REGIO TWENTE

November 2017

Inhoud

Onderdeel A	3
Managementsamenvatting	3
Onderdeel B.....	7
1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Doel- en vraagstelling	8
1.3 Onderzoeksmethode	9
1.4 Respons.....	10
Onderdeel C.....	11
2 Resultaten	11
2.1 Gemeenschappelijk naar een hoger ambitieniveau	11
2.2 Samenwerking draagt bij aan ambitie	12
2.3 Juiste onderwerpen geagendeerd	14
2.4 Samenwerken heeft meerwaarde voor gemeenten.....	15
2.5 Coalitions of the Willing.....	16
2.6 Effecten nog niet zichtbaar	18
2.7 Twenteraad	18
2.8 Op weg naar een betere informatievoorziening aan raadsleden.....	20
2.9 Portefeuillehouders, Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur.....	21
2.10 Gemeentesecretarissen	22
2.11 Adviserende rol Twente Board	23
2.12 Verbeteren.....	23

Opbouw rapport

Het rapport is opgebouwd uit drie onderdelen. In onderdeel A wordt een managementsamenvatting gegeven, deze samenvatting is gebaseerd op onderdeel B en C. De managementsamenvatting bevat voornamelijk conclusies en aanbevelingen.

Onderdeel B geeft de achtergrond en onderzoeks aanpak weer. Voor het onderzoek is een vragenlijst uitgezet, waarin voorgestructureerde en open vragen zijn opgenomen. In onderdeel C worden de resultaten van de vragenlijst besproken. De resultaten zijn kwantitatief en kwalitatief van aard. Het is op te vatten als een zogenaamde 'mixed method' benadering.

Onderdeel A

Managementsamenvatting

Na het vervallen van de Wgr-plus-status is een stuurgroep onder voorzitterschap van de heer Robben, burgemeester van Wierden, geformeerd om een uitwerking te maken voor een vernieuwde regionale samenwerking. De centrale gedachte is dat de samenwerking iets van de gemeenten zelf wordt en de sturing weer wordt teruggegeven aan de gemeenteraden en de colleges van B&W. Dit heeft geresulteerd in het voorstel *'Samenwerken doen we zelf'*. De ambitie van de vernieuwde regionale samenwerking is een vitaal en aantrekkelijk Twente. Het versterken van de sociaal-economische structuur van Twente moet daaraan bijdragen. Aan Kennispunt Twente is de opdracht verleend een tussentijdse evaluatie uit te voeren naar de nieuwe regionale samenwerking. Deze evaluatie is toekomstgericht om te leren en daar waar nodig de regeling bij te sturen.

De evaluatie is uitgevoerd middels een vragenlijst. Deze vragenlijst is uitgezet onder alle raadsleden, collegeleden, griffiers, gemeentesecretarissen, ambtelijke ondersteuners van Regio Twente en leden van de Twente Board. De gemiddelde respons is 36 procent, maar verschilt sterk per doelgroep. Onder de ambtelijke ondersteuners en griffiers is de respons 86 procent en onder de raadsleden 28 procent.

Op basis van de onderzoeksvragen en resultaten van de vragenlijst zijn de conclusies en aanbevelingen geformuleerd. De onderzoeksvragen zijn:

- Draagt de regionale samenwerking bij aan het realiseren van de 'Ambitie voor de Twentse overheid' zoals geformuleerd in het rapport 'Samenwerken doen we zelf'?
- Voldoet het proces van de regionale samenwerking aan de behoeften van de betrokkenen?
- Wat gaat nu goed en welke verbeterpunten worden gesignaleerd? En wat zijn op basis hiervan aanbevelingen?

Motieven en ambitie

De nieuwe regionale samenwerking functioneert nu bijna twee jaar. De deelnemers zien meerwaarde in de regionale samenwerking, het benoemen en realiseren van gemeenschappelijke belangen, voor het bereiken van een hoger ambitieniveau en concrete resultaten. Door samen te werken zijn de Twentse gemeenten effectiever en zijn ze minder kwetsbaar dan wanneer gemeenten afzonderlijk opereren. Het eensgezind optreden als regio Twente richting andere overheden en maatschappelijke partners wordt het hoogst gewaardeerd. De bijdrage van de samenwerking is voor de betrokkenen nog onvoldoende zichtbaar. Het is nog onduidelijk wat de resultaten en effecten van de samenwerking zijn en het evenwicht tussen halen en brengen wordt nog als onvoldoende ervaren.

Mogelijke redenen hiervoor zijn de lange besluitvormingsprocessen. Daarnaast is de nieuwe regionale samenwerking in 2016 ingevoerd en resultaten worden pas op een langere termijn zichtbaar.

Meer mensen vinden dat de Regeling (zeer) veel bijdraagt aan de regionale ambitie dan mensen die vinden dat het (zeer) weinig bijdraagt. Relatief de grootste groep antwoordt dat zij noch veel, noch weinig bijdrage zien aan de ambitie van de samenwerking. Vooral de raadsleden en gemeentesecretarissen nemen een tussenpositie in. Voor de raadsleden kan dit erop duiden dat de bijdrage van de samenwerking (nog) niet zichtbaar is of dat de Regeling onbekend is.

De grootste invloed op de ambitie hebben de bestuurlijke slagkracht en het zichtbaar maken resultaten en effecten. Het meest winst is te behalen door in te zetten op de resultaten en effecten.

Zaken die goed lopen en zeker moeten blijven voor de realisatie van de ambitie van de regionale samenwerking zijn de wettelijke taken. Daarnaast wordt de Agenda voor Twente gewaardeerd. Ook de samenwerking op het terrein van de arbeidsmarkt en de meerwaarde van de samenwerking voor de individuele gemeenten worden genoemd.

Aanbeveling

Maak inzichtelijk en communiceer welke resultaten en mijlpalen bereikt zijn. Vier de kleinere en grote successen.

Investeer in vertrouwen en elkaar gunnen, door gemeenten thema's te laten inbrengen waar ze trots op zijn. Zo creëer je meer evenwicht in het halen en brengen, tussen stad en platteland, tussen techniek en agrarische/recreatieve thema's.

Geagendeerde onderwerpen

Ruim drie kwart van de deelnemers vindt dat (deels) de juiste onderwerpen voor de regionale ambitie worden geagendeerd.

Onderwerpen die gemist worden zijn zeer uiteenlopend. Het meest genoemd worden de bestuurlijke samenwerking in regionaal verband, aandacht voor de cultuur van samenwerking, een stevig fundament tussen gemeenten, keuzes maken in de onderwerpen (niet teveel) en concrete resultaten benoemen.

Aanbeveling

Deelnemers noemen een groot aantal en uiteenlopende mogelijke onderwerpen.

Voor een heldere structuur en om bestuurlijke en ambtelijke drukte te beperken, is het van belang te focussen op de huidige thema's. Zorg ervoor dat alle gemeenten aansluiting vinden bij de thema's voor de regionale samenwerking. Maak daarbij de urgentie van deze thema's voor alle gemeenten duidelijk.

Coalitions of the Willing

In het onderzoek zijn vier Coalitions of the Willing betrokken. Er is een groot draagvlak voor het toevoegen van de Agenda voor Twente aan het basistakenpakket van de Regeling. Ook voor de coalities 'milieu, duurzaamheid en afval', 'Kennispunt Twente' en 'acquisitie bedrijven' is een meerderheid voor verandering naar het basistakenpakket. In hoeverre een onderverdeling tussen een taak van het basistakenpakket en een Coalition of the Willing effectief is, heerst verdeeldheid.

Aanbeveling

Uit dit onderzoek blijkt dat een meerderheid voor toevoeging van de Coalitions of the Willing aan het basistakenpakket is. Op grond van deze resultaten wordt aanbevolen te onderzoeken hoe dit vorm gegeven kan worden.

Twenteraad en presidium

De rol en functie van de Twenteraad worden als voldoende beoordeeld. De Twenteraad vergroot de betrokkenheid bij de werkzaamheden van Regio Twente. Ook stimuleert het informele contacten tussen raadsleden van verschillende gemeenten en geeft het kaders aan de portefeuillehouders mee. Het formuleren van richtinggevende resoluties in de Twenteraad is de afgelopen periode gemist.

Daarnaast zijn de leden tevreden over het bevorderen van een vruchtbaar debat en het agenderen van de juiste onderwerpen voor de Twenteraad door het presidium. De waardering voor de bijeenkomsten van de Twenteraad zal stijgen als de Twenteraad meer input kan leveren.

Aanbeveling

Verhoog de zichtbaarheid en versterk de rol van het regiopresidium.

De betrokkenheid van de Twenteraad is te vergroten door zorg te dragen dat ze input kunnen leveren. Deze input kan bestaan uit het meegeven van kaders en het voeren van debatten.

Verantwoording afleggen

De gemeenteraadsleden geven voor een aantal rollen en taken van de portefeuillehouders een voldoende. Er bestaat een discrepantie tussen collegeleden en raadsleden in de beoordeling over het afleggen van verantwoording over besluiten van de bestuurscommissies en het AB door de collegeleden aan hun gemeenteraad. De portefeuillehouders geven voor dit onderwerp een ruim voldoende en gemeenteraadsleden een voldoende.

Aanbeveling

Wissel van gedachten binnen de gemeenten hoe het afleggen van verantwoording over besluiten van de bestuurscommissies en het AB verbeterd kan worden.

Portefeuillehouders in the lead

Portefeuillehouders in the lead is een nieuw element in de samenwerking en het functioneren wordt als voldoende beoordeeld door de collegeleden. Er zit nog ruimte voor verbetering in de terugkoppeling in de colleges en de bestuurlijke slagkracht.

Commissieleden, het AB en DB geven een voldoende voor de mogelijkheid om in flexibele allianties samen te werken. Een afname van de bestuurlijke drukte was één van de doelen van de nieuwe regionale samenwerking. Deze afname van de bestuurlijke drukte wordt nog niet ervaren, sommige onderwerpen worden in verschillende overleggen besproken, wat de slagvaardigheid niet bevordert.

Aanbeveling

'Portefeuillehouders in the lead' betekent dat er besluiten genomen kunnen worden, maar ook dat hier terugkoppeling en afstemming binnen de colleges over plaatsvindt. Zorg dat voor deze aspecten aandacht is.

Bepaal ten aanzien van de bestuurlijke drukte welke overleggen samengevoegd kunnen worden, welke projecten in welk overleg besproken worden en organiseer informele informatie- en themabijeenkomsten op locatie.

Publieke gezondheid en OZJT kunnen bijvoorbeeld samengevoegd worden. Hiermee wordt er ontdudd, maar er moet voor worden gewaakt dat dit niet leidt tot meer agendapunten. Maak

duidelijk welke taken en projecten bij de Agenda voor Twente horen en welke bij de portefeuillehoudersoverleggen Economische zaken en Arbeidsmarktbeleid.

Overweeg of portefeuillehouders elkaar kunnen vertegenwoordigen en dat ook willen. Dit alles om de bestuurlijke drukte te verminderen.

Gemeentesecretarissen

De gemeentesecretarissen ervaren het aantal bestuurlijke en ambtelijke overleggen als te veel. Het merendeel geeft aan dat het niet nodig is dat er van elke gemeente een vertegenwoordiger in het ambtelijk overleg zit. Ook zijn ze bereid zich door een andere gemeente te laten vertegenwoordigen in het ambtelijk overleg.

Aanbeveling

Laat de gemeenten elkaar ambtelijk vertegenwoordigen zodat de bestuurlijke en ambtelijke drukte voor hen afneemt.

De rol van het secretarissenberaad komt niet uit de verf en dat komt mede door het ontbreken van samenhang tussen de afstemming op het niveau van adviseur, directie en bestuur. Agendastukken worden te laat aangeleverd om tot een goede oordeelsvorming, discussie en integrale advisering te komen.

Aanbeveling

Aangezien er weinig afstemming tussen de verschillende niveaus is en er onvoldoende tijd is voor de oordeelsvorming en advisering is een herbezinning op de rol van het secretarissenberaad nodig.

Twente Board

Leden van de Twenteboard is gevraagd hoe zij hun adviserende rol in de bestuurscommissie Agenda voor Twente ervaren. Positief worden de directe contacten en betrokkenheid gewaardeerd. Verschillend wordt gedacht over het luisteren naar en toepassen van adviezen. Door het kleine aantal respondenten uit de Twente Board zijn de gegeven antwoorden moeilijk te interpreteren.

Slotconclusie

De nieuwe Regeling Regio Twente functioneert nu bijna twee jaar. De evaluatie naar de regeling was toekomstgericht om inzicht te krijgen waar de samenwerking te verbeteren en te versterken is. Over het algemeen zijn de respondenten tevreden over de nieuwe regeling. Ze zien de meerwaarde in het benoemen en realiseren van gemeenschappelijke belangen, extra aandacht voor slagkracht en het bereiken van concrete resultaten en een hoger ambitieniveau. Door implementatie van de aanbevelingen kan de samenwerking zich verder ontwikkelen.

Onderdeel B

1 Inleiding

De evaluatie naar de nieuwe regionale samenwerking is toekomstgericht, om te leren en de regeling bij te sturen. Het Dagelijks Bestuur van Regio Twente wil inzicht krijgen waar de samenwerking te verbeteren en te versterken is, zodat de realisatie van ambities en doelstellingen kan worden geoptimaliseerd.

1.1 Aanleiding

Het dagelijks bestuur van Regio Twente heeft in 2013 breed contact gezocht met collegeleden en raadsleden, onder meer via een ronde langs alle colleges en de 'Twente Plaza'-bijeenkomsten. Dit heeft op 13 december 2013 geleid tot de notitie '*Eerste contour vernieuwde regionale samenwerking*'. Aan een stuurgroep onder voorzitterschap van de heer Robben, burgemeester van Wierden, is gevraagd een uitwerking te maken voor een vernieuwde regionale samenwerking (verder: de Regeling) na het vervallen van de Wgr-plus-status. Het vertrekpunt was de bovengenoemde notitie, waarin de centrale gedachte geformuleerd is dat de samenwerking iets van de gemeenten zelf wordt en de sturing weer wordt teruggegeven aan de gemeenteraden en de colleges van B&W. Het uitgangspunt is niet van bovenaf verplichte samenwerking, maar vrijwillige samenwerking door de partners zelf. Op 13 april 2015 heeft de stuurgroep het rapport '*Samenwerken doen we zelf*' aan de voorzitter van Regio Twente aangeboden. Om de ambitie te realiseren, wordt samengewerkt aan gezondheid, zorg en jeugdhulp, sociaal-economische structuurversterking, recreatieve voorzieningen en belangenbehartiging.

De Regeling is een bestuurlijk samenwerkingsverband van de veertien Twentse gemeenten. De ambitie van de vernieuwde regionale samenwerking is een vitaal en aantrekkelijk Twente. Om dat te bereiken wordt ingezet op het versterken van de sociaal-economische structuur van Twente. De realisatie van deze ambitie wordt op drie niveaus van samenwerking opgepakt, in de:

- samenwerkende gemeenteraden;
- samenwerkende portefeuillehouders en
- samenwerkende ambtelijke organisaties.

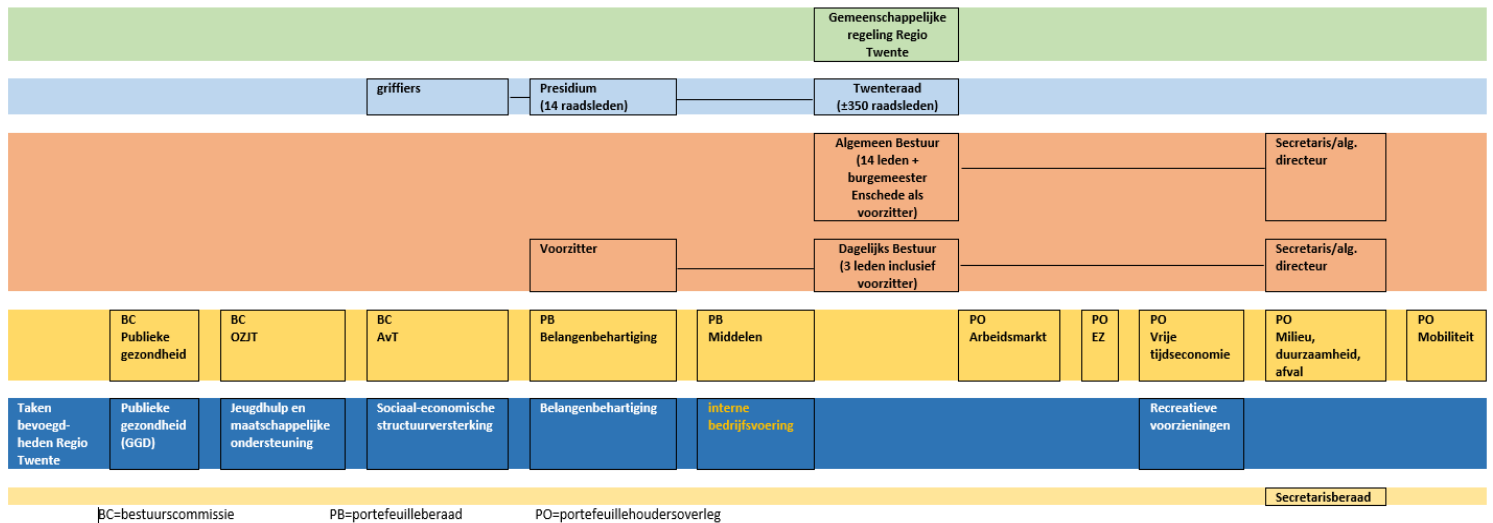
Gemeenteraadsleden van de 14 Twentse gemeenten komen enkele keren per jaar bijeen in de Twenteraad. Het is het platform voor informatie-uitwisseling, discussie en meningsvorming. Desgewenst kan de Twenteraad richtinggevende uitspraken doen.

Portefeuillehouders vervullen een rol bij de inhoudelijke samenwerking. Publieke Gezondheid, OZJT en de Agenda voor Twente hebben een bestuurscommissie met besluitvormende bevoegdheden. Voor Belangenbehartiging en Middelen (interne bedrijfsvoering) bestaat een portefeuilleberaad, dat een adviserende rol vervult.

Naast de regionale bestuurscommissies en beraden zijn er portefeuillehoudersoverleggen. De volgende portefeuillehoudersoverleggen zijn er:

- Arbeidsmarkt;
- Economische zaken;
- Vrije tijdseconomie (hier is ook de regionale samenwerking op het terrein van de recreatieve voorzieningen ondergebracht);
- Milieu, duurzaamheid en afval;
- Mobiliteit onder leiding van Provincie Overijssel.

Schematisch ziet de structuur van de regionale samenwerking er als volgt uit:

Voor een duurzame en vitale samenleving is samenwerking met andere direct betrokken partijen, zoals ondernemers en onderwijs, van essentieel belang. De samenwerking tussen onderwijs, onderzoek, ondernemers en overheid, de zogenaamde 4 O's, vindt onder andere plaats in de Twente Board.

1.2 Doel- en vraagstelling

De evaluatie van de regeling sluit aan bij één van de acht gouden lessen uit de handreiking *Grip op regionale samenwerking; handreiking gemeenteraadsleden en griffiers* (2015). In de Regeling is daarom opgenomen dat er aan het eind van elke zittingsperiode van de gemeenteraad een evaluatie wordt uitgevoerd.

Het onderzoeksdoel is inzicht krijgen in de bijdrage van de samenwerking binnen Regio Twente aan het realiseren van de ambities, de ervaren resultaten, de tevredenheid met de uitgangspunten en het proces van de regionale samenwerking.

Twee onderzoeksvragen vloeien hieruit voort:

- Draagt de regionale samenwerking bij aan het realiseren van de 'Ambitie voor de Twentse overheid' zoals geformuleerd in het rapport 'Samenwerken doen we zelf'?
- Voldoet het proces van de regionale samenwerking aan de behoeften van de betrokkenen?

Een derde onderzoeksvraag is hieraan toegevoegd:

- Wat gaat nu goed en welke verbeterpunten worden gesignaleerd? En wat zijn op basis hiervan aanbevelingen?

De vernieuwde regionale samenwerking is op het moment van onderzoek bijna twee jaar in werking. Het evaluatieonderzoek geeft een beeld van het functioneren van de samenwerking voor de periode 2016 tot eind 2017. De tijd voor doorwerking van de samenwerking op de realisatie van maatschappelijke effecten is dan ook nog beperkt. De resultaten van deze evaluatie geven een beeld van de huidige samenwerking, bieden ontwikkelpunten en een uitgangssituatie waartegen toekomstige evaluaties kunnen worden afgezet.

1.3 Onderzoeksmethode

In de opdracht is aangegeven dat er een onderzoeksinstrument ontwikkeld moet worden dat voldoet aan eenvoud en herhaalbaarheid. Een semigestructureerde vragenlijst is een instrument dat bij deze eisen aansluit. De vragenlijst bestaat voornamelijk uit gesloten vragen, maar bij een aantal vragen is de mogelijkheid ingebouwd om een toelichting te geven.

Voor de constructie van de vragenlijst zijn documenten geraadpleegd, waarbij de geformuleerde ambities en doelen uit het rapport 'Samenwerken doen we zelf' de basis hebben gevormd. Naast deze documentenanalyse zijn enkele oriënterende gesprekken gevoerd om een beeld te krijgen van onderwerpen voor de vragenlijst. Deze gesprekken zijn gevoerd met de heer Robben als voorzitter van de stuurgroep die het bovengenoemde rapport heeft opgesteld, de heer Van Zwanenburg als voorzitter van het portefeuillehoudersoverleg Economische zaken en de heer Van Dam, als voorzitter van de Kring van secretarissen. Het resultaat is een vragenlijst met zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie. Het is op te vatten als een zogenaamd 'mixed method' benadering.

De vragenlijst is in de maand oktober 2017 uitgezet onder de verschillende gremia van de regionale samenwerking. Het gaat om de Twentse raadsleden, de griffiers, alle collegeleden, de gemeentesecretarissen, de leden van de Twente Board, ambtelijke ondersteuners van de bestuurscommissies en een vertegenwoordiger van de OR.

De interpretatie van de onderzoeksresultaten vond plaats vanuit de toekomstgerichte gedachte om te leren van de huidige samenwerking en deze verder te ontwikkelen. In het licht van leren en ontwikkelen worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

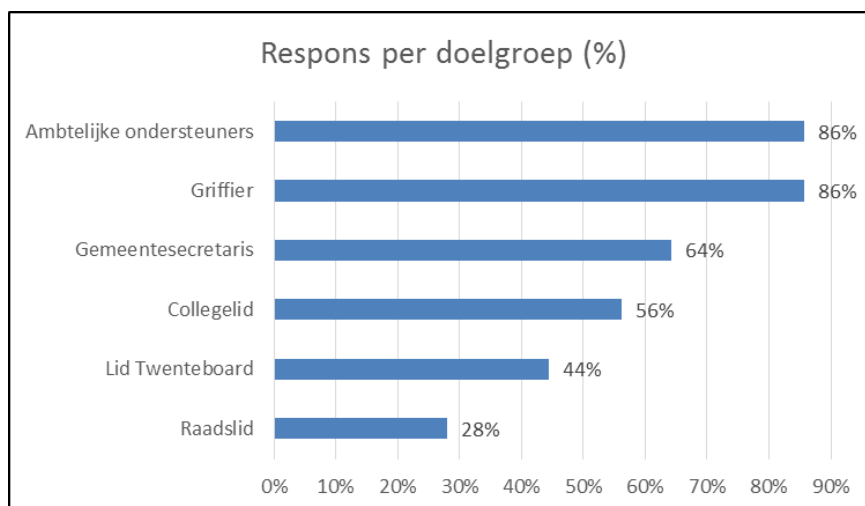
1.4 Respons

Aan de volgende groepen is een vragenlijst over de samenwerking in de Regeling Regio Twente verstuurd:

- Raadsleden (346)
- Collegeleden (64)
- Griffiers (14)
- Gemeentesecretarissen (14)
- Ambtelijke ondersteuners Regio Twente (7)
- Leden Twente Board (9).

De vragenlijst is door 164 van de 454 personen ingevuld, dat is een respons van 36 procent. De resultaten moeten bij deze aantallen als indicatief worden beschouwd. De totale respons is beperkt omdat in de grootste groep, de raadsleden, de respons laag is met 28 procent. Echter, in absolute zin zijn de raadsleden wel de grootste groep respondenten.

Onder de ambtelijke ondersteuners van Regio Twente en de griffiers is de respons hoger dan onder de andere groepen. Een deel van de respondenten heeft de vragenlijst niet volledig ingevuld en zij die de eerste inhoudelijke vraag over de motieven van samenwerking niet ingevuld hebben, zijn buiten het onderzoek gehouden.

Ondanks het beperkte aantal respondenten geven we hier en daar toch een uitsplitsing naar doelgroep, maar dan in aantallen in plaats van percentages. De open antwoorden gaven een toelichting op de voorgestructureerde vragen. Deze antwoorden gaven vaak een uiteenlopend beeld. Aan deze variatie is zo veel mogelijk recht gedaan.

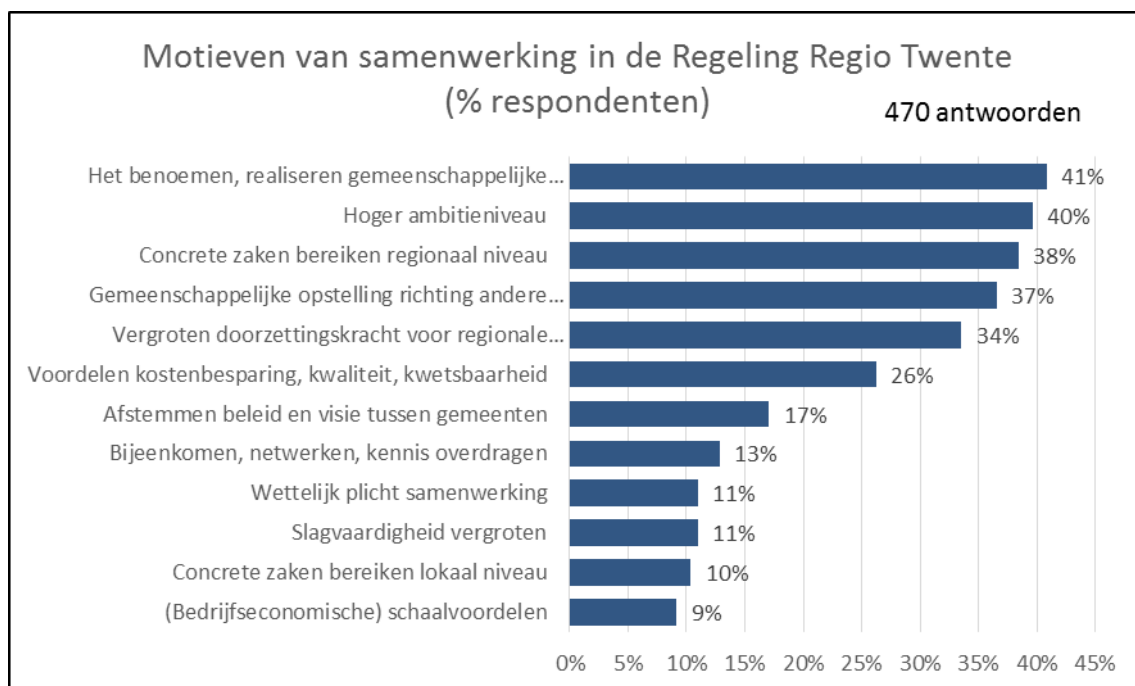
Onderdeel C

2 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de vragenlijst weergegeven. De vragenlijst startte en eindigde met algemene vragen. De overige vragen waren toegespitst op doelgroepen: collegeleden, raadsleden, griffiers, gemeentesecretarissen, ambtelijke ondersteuners en leden van de Twente Board. De vragen gaan over de huidige situatie, een situatie waarin de nieuwe regeling bijna 2 jaar functioneert. Mogelijk heeft een aantal respondenten minder zicht op het functioneren en de resultaten van de samenwerking.

2.1 Gemeenschappelijk naar een hoger ambitieniveau

Aan alle respondenten is gevraagd maximaal de drie belangrijkste motieven aan te kruisen voor de regionale samenwerking. In totaal zijn 470 antwoorden gegeven. De belangrijkste motieven voor de regeling zijn het benoemen en realiseren van gemeenschappelijke belangen en het bereiken van een hoger ambitieniveau met de achterliggende gedachte dat je samen meer kunt dan alleen. Beide antwoorden is door circa 40 procent van de respondenten genoemd. Concrete zaken bereiken op regionaal niveau en een gemeenschappelijke opstelling richting andere overheden en maatschappelijke partijen is met circa 38 procent ook vaak genoemd. Eén op de tien respondenten geeft als motief de wettelijke plicht tot samenwerken, de slagvaardigheid vergroten, concrete zaken op lokaal niveau bereiken en (bedrijfseconomische) schaalvoordelen.

Figuur 1 Vraag gesteld aan alle respondenten

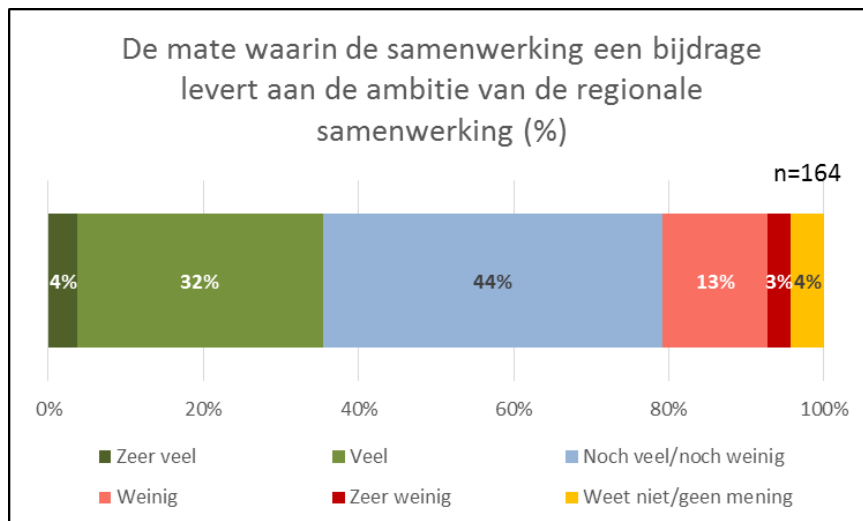
2.2 Samenwerking draagt bij aan ambitie

De ambitie van de regionale samenwerking is in het rapport 'Samenwerken doen we zelf' als volgt verwoord:

Ieder individueel succes is goed voor Twente en dus voor ons allemaal. Waar het nodig of handig is, trekken de 14 gemeenten gezamenlijk op. We zoeken krachtenbundeling waar dat efficiencyvoordelen heeft. We zetten samen de schouders onder het versterken van de sociaaleconomische structuur in Twente.

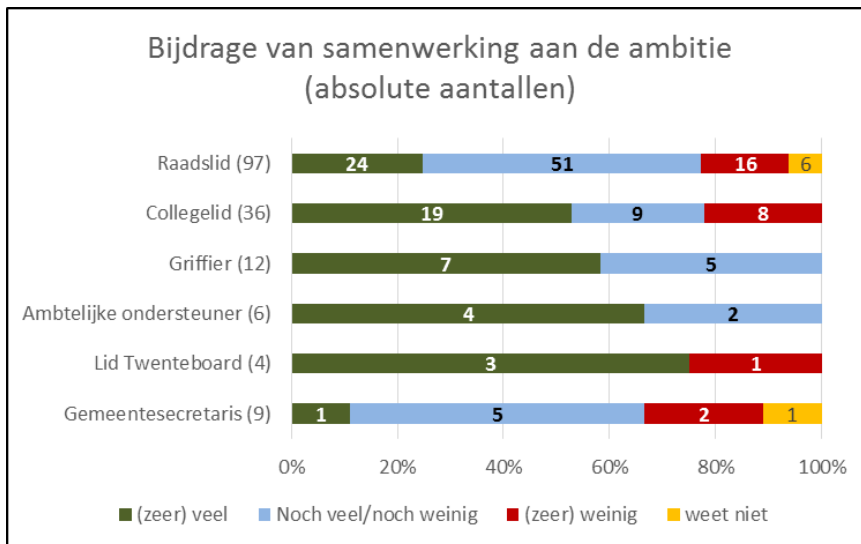
Het doel is Twente op lokaal en regionaal niveau te vitaliseren en inwoners een gezonde, veilige en een sociaaleconomisch aantrekkelijke leefomgeving te bieden.

Uit onderstaande figuur blijkt dat er meer mensen van mening zijn dat de Regeling (zeer) veel bijdraagt aan de regionale ambitie (36%) dan mensen die vinden dat het (zeer) weinig bijdraagt (16%). De meeste mensen (44%) nemen een tussenpositie in. Zij vinden dat de samenwerking noch veel, nog weinig bijdraagt aan de ambitie van de regionale samenwerking.

Figuur 2 Vraag gesteld aan alle respondenten

Wie is nu welke mening toegedaan? Ondanks de kleine aantallen voor een aantal doelgroepen kijken we hier hoe de verschillende groepen denken over de mate waarin de samenwerking bijdraagt aan de ambitie van de regionale samenwerking. Dat doen we in onderstaande figuur door zes antwoordcategorieën terug te brengen tot vier: (zeer) veel, noch veel/noch weinig, (zeer) weinig en weet niet.

Figuur 3 Vraag gesteld aan alle respondenten

Wat opvalt is dat er in vijf van de zes groepen meer mensen zijn die van mening zijn dat de samenwerking een bijdrage levert aan de ambitie van de Regeling dan mensen die het er mee oneens zijn. De gemeentesecretarissen zijn het meest kritisch. Het aantal antwoorden 'noch veel, noch weinig' wordt vaak genoemd door vooral raadsleden en de gemeentesecretarissen.

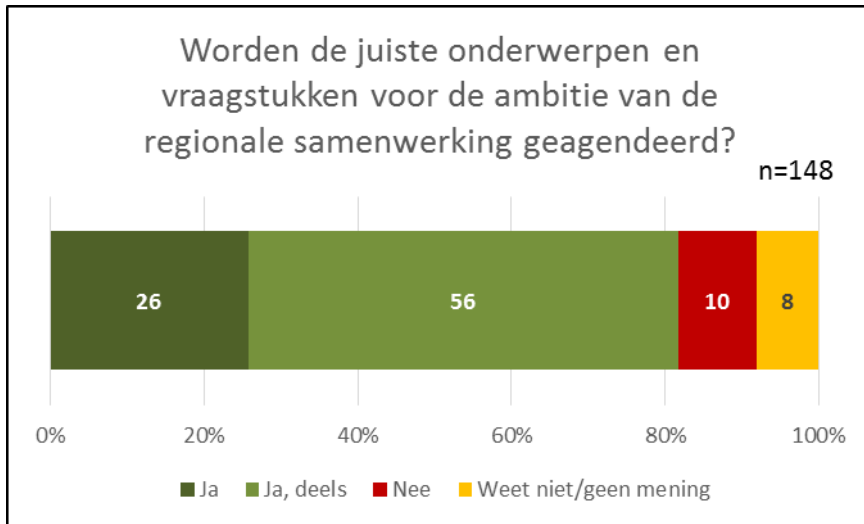
Aan de respondenten is gevraagd welke zaken nu goed lopen en zeker moeten blijven voor de realisatie van de ambitie van de regionale samenwerking. Zij geven aan dat de samenwerking van de wettelijke taken, zoals publieke gezondheid, Wmo en Jeugdzorg, goed loopt. Ook de Agenda voor Twente en de samenwerking op het terrein van de arbeidsmarkt, met name de aandacht voor de kwetsbare onderkant van deze markt, worden gewaardeerd. Een derde positief punt is de meerwaarde van de samenwerking voor de individuele gemeenten. In dit kader zijn onder andere genoemd: de ontmoeting, het netwerken, kennisuitwisseling en -overdracht en de gezamenlijke belangenbehartiging.

De respondenten hebben aanbevelingen meegegeven voor de versterking van de ambitie van de regionale samenwerking. Zij benadrukken dat het in de regionale samenwerking gaat om het bovenlokaal belang.

Een andere aanbeveling die door de respondenten genoemd werd betreft het concretiseren van doelen, acties en resultaten. Aangehaald wordt het aanbrengen van focus en het stellen van heldere doelen. Ook een duidelijke communicatie over afspraken en de voortgang werd genoemd.

2.3 Juiste onderwerpen geagendeerd

Op de vraag of de juiste onderwerpen voor de regionale ambitie worden geagendeerd, vindt ruim een kwart dat de juiste onderwerpen worden geagendeerd. 56 procent geeft aan dat dit deels het geval is. Eén op de tien respondenten vindt dat dit niet het geval is en acht procent weet het niet.

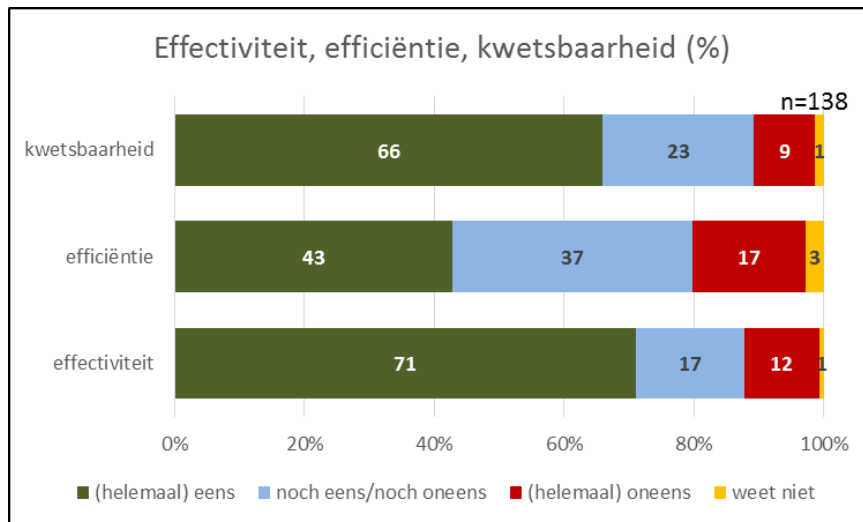
Figuur 4 Vraag gesteld aan alle respondenten

Aan de mensen die niet of deels vinden dat de juiste onderwerpen worden geagendeerd, is vervolgens gevraagd welke andere onderwerpen en vraagstukken volgens hen (ook) in de Regeling aan bod moeten komen. De onderwerpen die genoemd zijn, zijn zeer uiteenlopend. Vooral onderwerpen ter versterking van de samenwerking worden genoemd, minder gaan over inhoudelijke thema's. Een aantal onderwerpen gaat over de bestuurlijke samenwerking in regionaal verband, aandacht voor de cultuur van samenwerking, een stevig fundament tussen gemeenten, keuzes maken in de onderwerpen (niet teveel) en concrete resultaten benoemen. Duurzaamheid is ook een aantal keren genoemd.

2.4 Samenwerken heeft meerwaarde voor gemeenten

In het rapport 'Samenwerken doen we zelf' staat dat de Twentse gemeenten de handen ineen slaan en kiezen voor onderlinge samenwerking als concrete voordelen gerealiseerd worden in kostenbesparing, kwaliteit en de vermindering van kwetsbaarheid. In de vragenlijst is dat vertaald in de volgende stellingen:

- Samen zijn we effectiever dan als afzonderlijke gemeente of organisatie.
- Samen zijn we efficiënter dan als afzonderlijke gemeente of organisatie.
- De onderlinge samenwerking in de Regeling vermindert de kwetsbaarheid (inzake personeel en expertise).

Figuur 5 Vraag gesteld aan alle respondenten

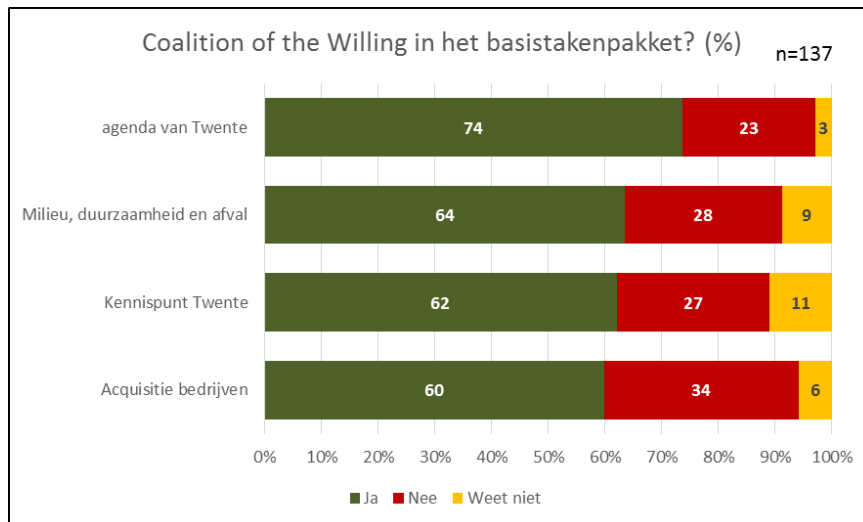
De regionale samenwerking heeft volgens de respondenten een positieve invloed op de effectiviteit van de ambities en doelstellingen en het vermindert de kwetsbaarheid inzake personeel en expertise. Over de efficiëntie van het realiseren van ambities en doelstellingen is men ook positief, maar minder dan over de effectiviteit en het verminderen van de kwetsbaarheid. Er zijn geen significante verschillen tussen de doelgroepen.

2.5 Coalitions of the Willing

De volgende Coalitions of the Willing (vrijwillige samenwerking) zijn in het onderzoek betrokken:

- Acquisitie van bedrijven
- Agenda voor Twente
- Milieu, duurzaamheid en afval
- Kennispunt Twente.

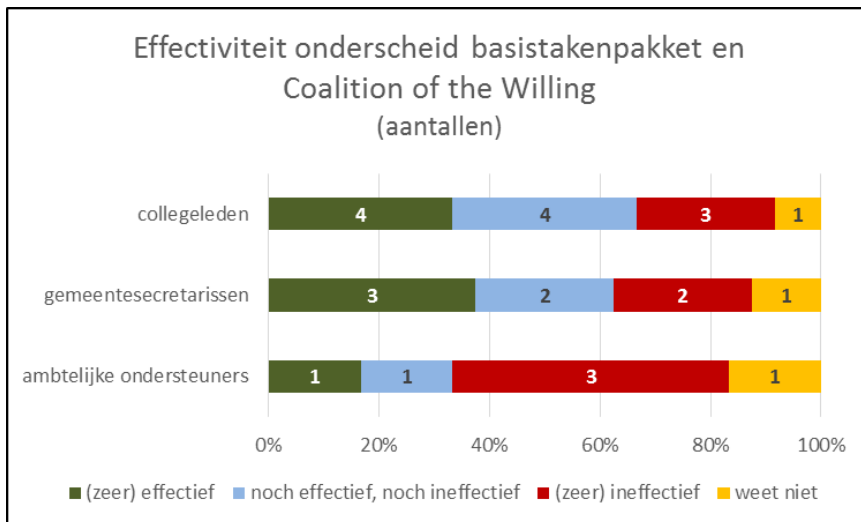
Het besluit zou ook genomen kunnen worden om één of meer van deze onderwerpen aan het basistakenpakket van de Regeling toe te voegen. Dit betekent dat iedere gemeente naar rato een bijdrage aan deze taken levert, bijvoorbeeld een bedrag per inwoner.

Figuur 6 Vraag gesteld aan alle respondenten

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het meeste draagvlak bestaat om de Agenda voor Twente toe te voegen aan het basistakenpakket. Ook voor de andere Coalitions of the Willing is een meerderheid voor een verandering naar het basistakenpakket.

Aan de collegeleden (commissieleden), gemeentesecretarissen en ambtelijke ondersteuners van de Regio is de vraag voorgelegd in hoeverre de onderverdeling tussen een taak van het basistakenpakket en een Coalition of the Willing effectief is. Uit onderstaande figuur blijkt dat ambtelijke ondersteuners vooral kritisch zijn op dit onderscheid. Onder de collegeleden en gemeentesecretarissen is het beeld verdeeld.

Figuur 7 Vraag gesteld aan collegeleden, gemeentesecretarissen en ambtelijk ondersteuners van de Regio

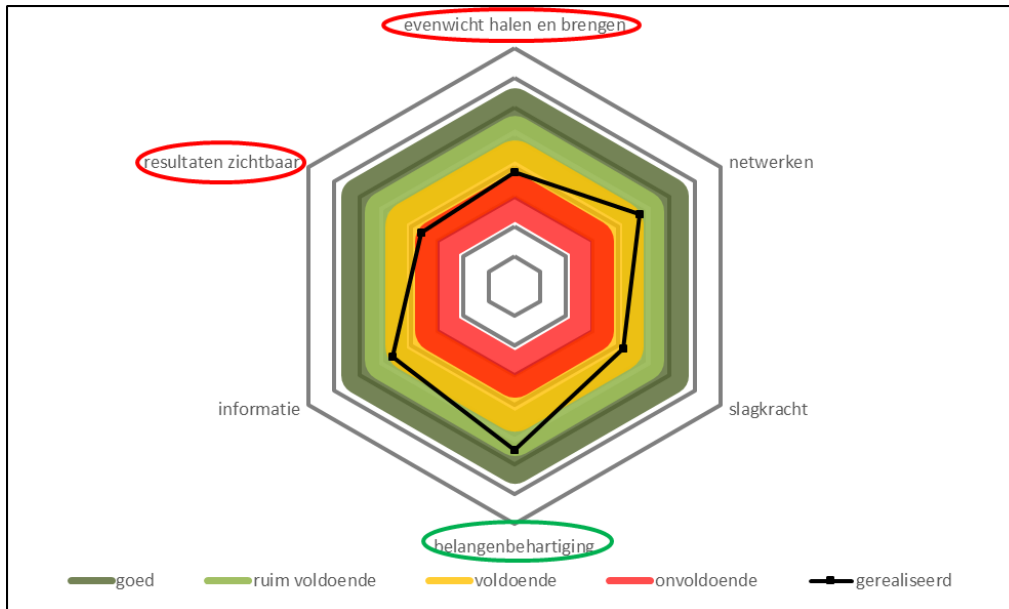
De verschillende opvattingen komen duidelijk naar voren in de toelichting op de vraag in welke mate het onderscheid tussen taken voor het basistakenpakket en een Coalition of the Willing effectief is. Enerzijds wordt door de respondenten gezegd dat kerntaken, bijvoorbeeld de sociaal-economische structuurversterking, tot het basistakenpakket behoren.

Anderzijds benadrukken de respondenten de onduidelijkheid tussen taken voor het basistakenpakket en een Coalition of the Willing en dat het voor de back-office complex wordt.

Een derde standpunt van de respondenten is dat het onderscheid effectief is omdat het tot nieuwe, innovatieve initiatieven kan leiden. Voorbeelden die genoemd worden zijn Werken voor de Twentse overheid, Kennispunt Twente, Netwerkstad en het GBT.

2.6 Effecten nog niet zichtbaar

Aan alle respondenten zijn zes stellingen over de samenwerking en Regeling voorgelegd. Zij konden aangeven in welke mate ze het met de stelling eens of oneens zijn. De antwoorden zijn omgezet naar de categorieën 'onvoldoende' tot 'goed' en vervolgens weergegeven in onderstaand webdiagram.

Figuur 8 Vraag gesteld aan alle respondenten

Het eensgezind optreden als regio Twente richting andere overheden en maatschappelijke partners wordt met een ruim voldoende het hoogst gewaardeerd. De netwerkfunctie, de informatievoorziening en de bestuurlijke slagkracht om snel resultaten te bereiken worden als voldoende gewaardeerd. Het zichtbaar maken van de resultaten en effecten en het evenwicht tussen halen en brengen krijgt een onvoldoende. Tussen de groepen respondenten bestaan op deze aspecten van de samenwerking geen significante verschillen in waardering. Uitzonderingen daarop zijn dat de griffiers een hoger cijfer dan gemiddeld geven voor de netwerkfunctie. En de ambtelijke ondersteuners geven een hoger cijfer dan gemiddeld voor de belangenbehartiging.

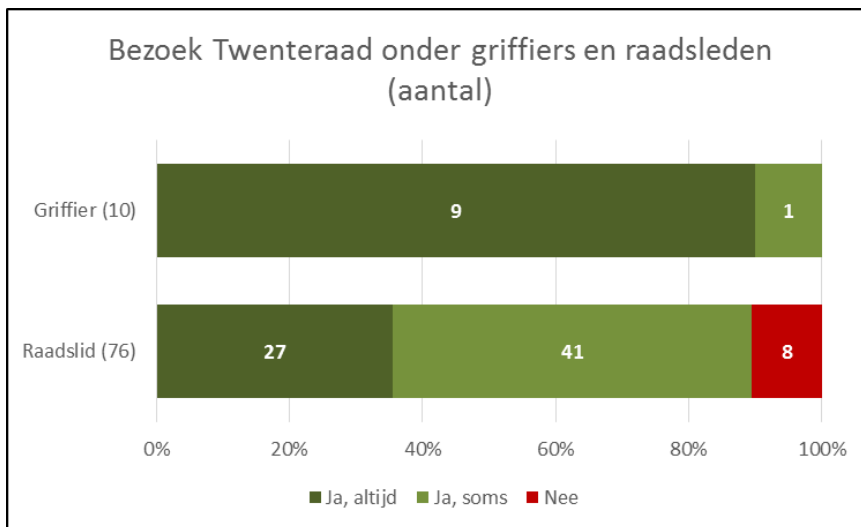
Een nadere analyse is uitgevoerd naar de invloed van bovenstaande aspecten van de samenwerking op de bijdrage aan de ambitie. Hieruit blijkt dat de bestuurlijke slagkracht en het zichtbaar maken van resultaten en effecten de bijdrage aan de ambitie vergroot. Gezien de waardering voor het zichtbaar maken van resultaten en effecten, is hier de meeste winst te behalen.

2.7 Twenteraad

De Twenteraad is ingesteld voor de 348 raadsleden uit de 14 Twentse gemeenten. Het is een platform voor informatie-uitwisseling, discussie en meningsvorming. Ook heeft de Twenteraad de mogelijkheid richtinggevend uitspraken te doen aan de bestuurscommissies, het dagelijks en algemeen bestuur. Het deel van de vragenlijst dat speciaal bestemd was voor de raadsleden en griffiers is door 76 raadsleden en 10 griffiers ingevuld. Er waren in totaal 7 bijeenkomsten van de Twenteraad in de periode tussen 1 oktober 2016 en 1 oktober 2017.

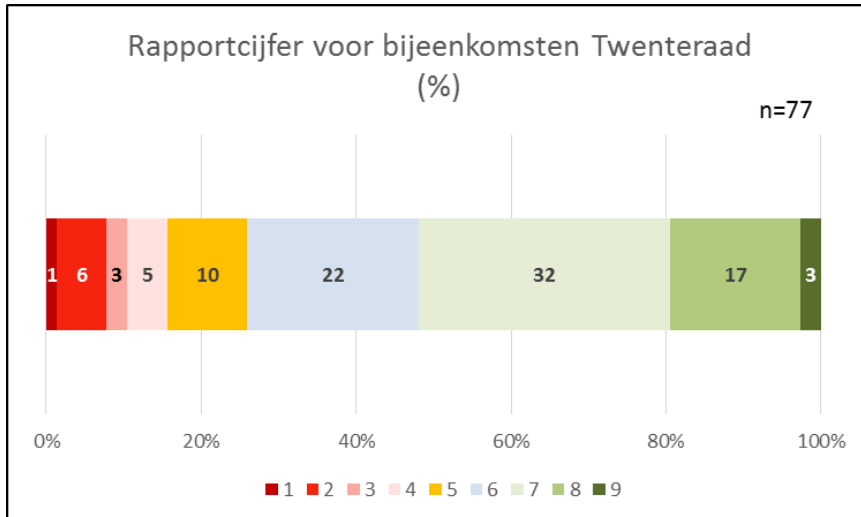
Van de 86 raadsleden en griffiers bezoekt 42 procent de bijeenkomsten altijd en 49 procent soms. Van deze groep raadsleden en griffiers bezoekt 9% de Twenteraad niet. Gemiddeld is de Twenteraad

de afgelopen 12 maanden drie keer bezocht door raadsleden (modus=2) en 4 keer door de griffiers (modus=4). Er waren ook een aantal raadsleden en griffiers die aangaven niet meer te weten hoe vaak ze zijn geweest

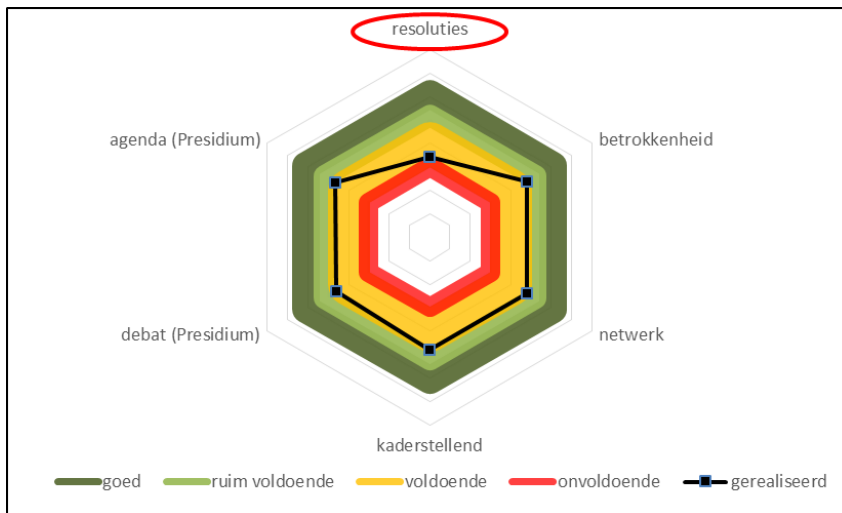
Figuur 9 Vraag gesteld aan gemeenteraadsleden en griffiers

De bijeenkomsten van de Twenteraad worden beoordeeld met een voldoende; het gemiddelde rapportcijfer is een 6,1. De modus, het meest gegeven rapportcijfer, is een 7. Raadsleden geven het rapportcijfer 6 en de griffiers een 6,7.

Figuur 10 Vraag gesteld aan gemeenteraadsleden en griffiers

Aan de gemeenteraadsleden is een aantal stellingen voorgelegd over de rol en functie van de Twenteraad. De Twenteraad vergroot de betrokkenheid bij de werkzaamheden van de regio en met informele contacten met raadsleden van andere gemeenten. De Twenteraad kan ook in een vroegtijdig stadium kaders aan de portefeuillehouders meegeven. Deze drie punten worden met een voldoende beoordeeld. Het formuleren van richtinggevende resoluties in de Twenteraad is de afgelopen periode gemist en krijgt een onvoldoende.

Figuur 11 Vraag gesteld aan gemeenteraadsleden en griffiers

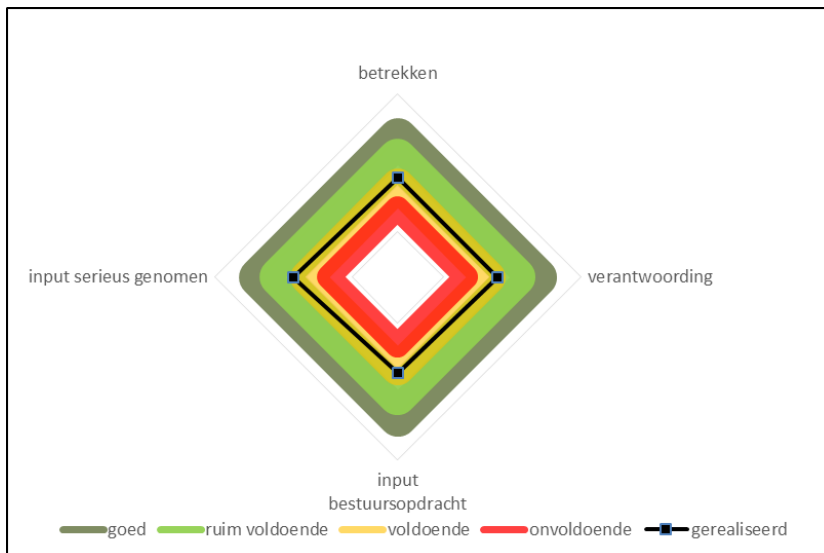
In bovenstaande figuur staan tevens twee functies die het presidium van de Twenteraad vervult. Dat zijn het bevorderen van een vruchtbaar debat en het agenderen van de juiste onderwerpen voor de Twenteraad. Over beide zaken zijn de leden van de Twenteraad tevreden, ze geven een voldoende. In een toelichting op de stellingen hebben de respondenten een aantal opmerkingen geplaatst. Deze lopen uiteen van dat het naar behoren functioneert tot een onduidelijke rol van het presidium waarvan de toegevoegde waarde ontbreekt. Eén van de respondenten geeft tegen deze achtergrond mee, dat de te agenderen onderwerpen via de plaatselijke presidiums opgehaald kunnen worden.

Een nadere analyse wijst uit dat de waardering voor de bijeenkomsten van de Twenteraad zal stijgen als de Twenteraad meer input kan leveren. Hieronder valt het serieus nemen en gebruiken van hun input, het meegeven van kaders en het voeren van debatten. Tevens heeft de mate van verantwoording invloed op de waardering voor de bijeenkomsten van de Twenteraad. Als de portefeuillehouders aan de raadsleden weinig verantwoording afleggen over de besluiten, dan worden de bijeenkomsten van de Twenteraad belangrijker voor de leden van de Twenteraad.

2.8 Op weg naar een betere informatievoorziening aan raadsleden

Aan de gemeenteraadsleden en griffiers zijn een aantal stellingen voorgelegd over de rol en functie van de portefeuillehouders. Het meest tevreden zijn ze over het serieus nemen van de input uit de Twenteraad door het regiobestuur. Dit onderdeel krijgt een voldoende en ligt in onderstaande figuur het dichtst bij een ruim voldoende.

Het laten terugkomen van input door bestuurscommissies en het DB in bestuursopdrachten en voorstellen aan de gemeenteraden scoort tevens een voldoende. Evenals het betrekken van de gemeenteraad bij de sturing op de agenda, het werkprogramma en bestuursopdrachten en het afleggen van verantwoording over de besluiten van de bestuurscommissies en het Algemeen Bestuur in de gemeenteraad.

Figuur 12 Vraag gesteld aan gemeenteraadsleden en griffiers

De raadsleden hebben bij rol van de portefeuillehouders een toelichting gegeven. De antwoorden lopen uiteen van gaandeweg wordt het beter en duidelijke verbetering van de communicatie tot zeer ontevreden over de informatievoorziening. Verder wordt aangegeven dat de nieuwe regionale samenwerking een collegeregeling is en collegeleden daarom geen toelichting hoeven te geven.

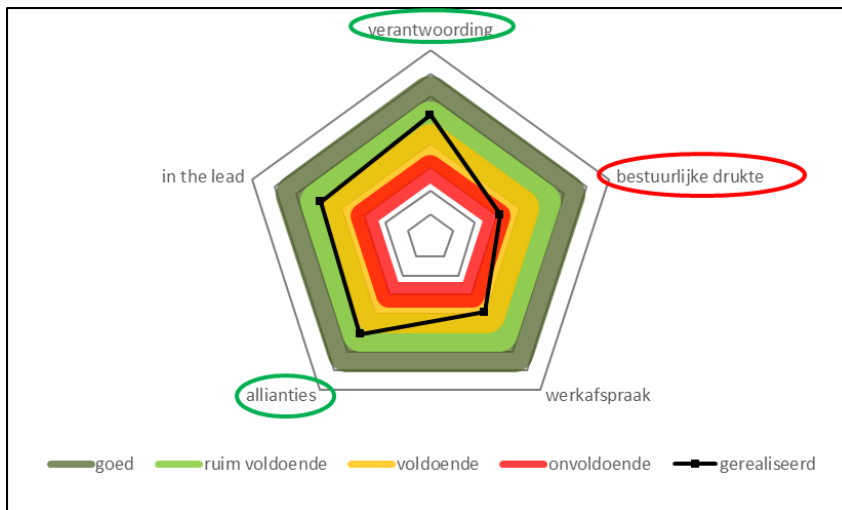
2.9 Portefeuillehouders, Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Aan de commissieleden, het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur zijn vijf stellingen voorgelegd. Deze stellingen gingen over:

- het verantwoording afleggen over besluiten van de bestuurscommissies en het Algemeen Bestuur aan de gemeenteraden;
- de afname van de bestuurlijke drukte door de nieuwe Regeling;
- het maken van werkafspraken om de slagvaardigheid te vergroten;
- bestuursopdrachten die de mogelijkheid vergroten om in flexibele allianties samen te werken; en
- het functioneren van 'portefeuillehouders in the lead'.

Uit onderstaande figuur blijkt dat het afleggen van verantwoording binnen de eigen gemeenteraad over besluiten van de bestuurscommissie en het AB door de collegeleden hoog wordt beoordeeld met ruim voldoende. De raadsleden geven de collegeleden op dit punt een voldoende.

Ook de mogelijkheid om in flexibele allianties samen te werken krijgt van de collegeleden ruim voldoende. Het terugdringen van de bestuurlijke drukte was een doelstelling van de nieuwe regionale samenwerking, maar is duidelijk een aandachtspunt. De mate waarin de bestuurlijke drukte is afgenomen wordt namelijk met een onvoldoende beoordeeld. Een ander aandachtspunt zijn de concrete werkafspraken om de slagvaardigheid te vergroten. Dit onderdeel scoort net geen voldoende. Het functioneren van het principe 'portefeuillehouders in the lead' ligt tegen een ruim voldoende aan. Portefeuillehouders geven aan dat de slagkracht is afgenomen, dat het principe 'in the lead' nog niet door alle portefeuillehouders wordt gedragen, er onvoldoende terugkoppeling in hun de colleges plaatsvindt en dat op teveel plaatsen over hetzelfde wordt gesproken.

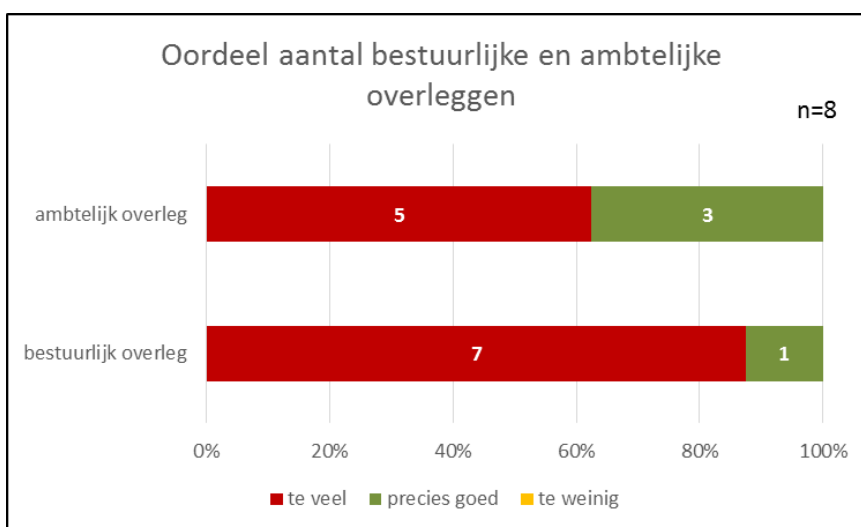
Figuur 13 Vraag gesteld aan Portefeuillehouders, Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Op de vraag hoe portefeuillehouders het zouden organiseren dat er minder bestuurlijke overleggen plaatsvinden, zijn een aantal reacties gekomen. Er wordt aangegeven dat een betere voorbereiding, meer tijd nemen voor overleg vooraf en het ophalen van meningen, de besluitvorming kan vergemakkelijken en versnellen. Ook andere portefeuillehouders wijzen op een verandering in de structuur: schep daarin helderheid door clustering, bijvoorbeeld door samenvoeging van OZJT en Publieke gezondheid, minder (portefeuillehouders)overleggen en meer informele informatie- en themabijeenkomsten voor colleges en raden.

2.10 Gemeentesecretarissen

De gemeentesecretarissen hebben een aantal vragen voorgelegd gekregen over hun rol in de samenwerking en hoe die samenwerking in de Regeling verloopt. Een andere vraag betrof de bereidheid zich door een andere gemeente te laten vertegenwoordigen in het ambtelijk overleg. We beginnen hier met de vragen naar het aantal bestuurlijke en ambtelijke overleggen.

De gemeentesecretarissen ervaren het aantal bestuurlijke overleggen als te veel en bijna twee derde van de secretarissen vindt het aantal ambtelijke overleggen te veel. Ruim een derde geeft aan dat het aantal precies goed is. Te weinig overleggen is niet genoemd.

Figuur 14 Vraag gesteld aan gemeentesecretarissen

Zeven van de acht gemeentesecretarissen geven aan dat het niet nodig is dat er van elke gemeente een vertegenwoordiger in het ambtelijk overleg zit. Even zoveel secretarissen zijn bereid zich door een andere gemeente te laten vertegenwoordigen in het ambtelijk overleg.

Over de rol van de gemeentesecretarissen en het secretarissenberaad wordt enerzijds gezegd dat het goed verloopt en het kritisch en faciliterend is, anderzijds dat de rol van het beraad niet uit de verf komt. De samenhang tussen afstemming op het niveau van adviseur, directie en bestuur ontbreekt en er is onvoldoende tijd binnen de gemeenten om tot een goede oordeelsvorming, discussie en integrale advisering te komen.

Verbeterpunten in de samenwerking die door de gemeentesecretarissen genoemd zijn, zijn het meer lijn en structuur aanbrengen in de besluitvorming, het onderling vertrouwen vergroten en een balans vinden in het geven en nemen en minder vanuit het eigen belang van een gemeente redeneren. Daarnaast is genoemd het verminderen van de bestuurlijke drukte en daarmee ook de ambtelijke drukte. Dat zou kunnen door voor een aantal onderwerpen enkele portefeuillehouders het mandaat te geven om voor allen te handelen en besluiten te nemen.

2.11 Adviserende rol Twente Board

Aan de leden van de Twente Board is gevraagd hoe zij hun adviserende rol in de bestuurscommissie Agenda voor Twente ervaren. Eén van de leden geeft aan dat hij/zij niet in deze bestuurscommissie zitting heeft. De drie andere leden, die de enquête hebben ingevuld, antwoorden:

- de directe contacten en betrokkenheid heeft meerwaarde;
- de besluitvorming is stroperig, maar desondanks positief omdat er geluisterd wordt en iets gedaan wordt met de adviezen;
- positief, maar men kan meer luisteren naar de adviezen in plaats van de politieke perikelen laten prevaleren.

2.12 Verbeteren

De vragenlijst is afgesloten met twee open vragen, waar de respondenten konden aangeven wat er goed gaat en wat verbeterd kan worden in en rondom de Regeling. De weergave hieronder is niet gebaseerd op kwantiteit, maar op individuele meningen en standpunten. Respondenten geven antwoorden die vooral verbeteringen betreffen. Een paar opmerkingen van zaken die goed lopen zijn:

- er is een goede basis gelegd.
- de samenwerking met de Twente Board en Provincie loopt goed
- wettelijke taken lopen goed.
- de netwerkstructuur, het samenkomen heeft meerwaarde.

Onderwerpen waar vaker verbeterpunten bij genoemd zijn gaan over het versterken van het 'wij-gevoel' en de slagvaardigheid. Daarnaast wordt genoemd het vergroten van de betrokkenheid van de raadsleden en het optimaliseren van het proces en de structuur.